

Uitnodigingskader

Rijnenburg en Reijerscop

Definitieve versie
juni 2020

Colofon

uitgave

Werken met de Stad (4)
Ontwikkelorganisatie Ruimte
Gemeente Utrecht
030 – 286 00 00
duurzame-energierijnenburg@utrecht.nl

in opdracht van

Afdeling Werken met de Stad (4)
Organisatie Ontwikkelorganisatie Ruimte
Gemeente Utrecht

internet

www.utrecht.nl/rijnenburg

rapportage

informatie

H. Kraaij
030 – 28 61042

Inhoud

1.	Inleiding	5
1.1	Energielandschap Rijnenburg en Reijerscop	5
1.2	Wat is het uitnodigingskader?	5
1.3	Voor wie is dit uitnodigingskader?	6
1.4	Leeswijzer	6
2.	Waar zijn windmolens en zonnevelden mogelijk?	7
3.	Waaruit bestaat een initiatieffoerstel?	10
4.	Kaders voor initiatiefnemers	11
4.1	Waaruit bestaat een initiatiefnemer?	11
4.2	Rol van gemeente als grondeigenaar	11
4.3	Gedragscode zon op land	11
4.4	Gedragscode acceptatie & participatie windenergie op land	12
4.5	Opruimplicht	12
5.	Kaders voor inrichting natuur, landschap en recreatie	13
5.1	Belangrijkste waarden in het gebied	13
5.2	Kaders voor zonnevelden	14
5.3	Kaders voor windmolens	17
5.4	Kaders voor zonnevelden en windmolens	17
6.	Kaders voor geluid en slagschaduw	23
6.1	Geluidarme windmolens	23
6.2	Beperking hoorbaar geluid	23
6.3	Beperking hinderlijke slagschaduw	24
6.4	Openbare rapportage	24

7.	Kaders voor participatie	25
7.1	Lokaal bezit (wind en zon)	25
7.2	Bijdrage aan omgevingsfonds (wind)	25
7.3	Sociale grondvergoedingen en omwonendenvergoedingen (wind)	26
8.	Selectie van initiatieven en vervolprocedure	27
8.1	Uitnodigingskader voorwaarde voor vergunning	27
8.2	Schaarse aansluitcapaciteit optimaal benutten	27
8.3	Toets op verenigbaarheid initiatieven	28
8.4	Selectieprocedure	28
8.5	Afsluiten samenwerkingsovereenkomsten	29
8.6	Planologische besluitvorming	29

1. Inleiding

1.1 Energielandschap Rijnenburg en Reijerscop

De gemeente Utrecht heeft besloten om ruimte te bieden voor een energielandschap met zonnevelden en windmolens in de polders Rijnenburg en Reijerscop. In de Visie Energielandschap Rijnenburg en Reijerscop is aangegeven welke ruimte hiervoor geboden wordt en welke doelstellingen hieraan ten grondslag liggen. Voorliggend uitnodigingskader is een concrete uitwerking hiervan. Initiatiefnemers voor grootschalige energieproductie worden gevraagd met concrete voorstellen te komen die passen binnen de in dit document geschetste kaders. De gemeente bepaalt vervolgens voor welke voorstellen de planologische besluitvormingsprocedures doorlopen kunnen worden.

1.2 Wat is het uitnodigingskader?

Het doel van dit uitnodigingskader is om de kaders aan te geven waarbinnen voorstellen van initiatiefnemers voor grootschalige energieproductie moeten passen. Om de uitvoering van de voorstellen van de initiatiefnemers juridisch mogelijk te maken, zal het vigerende bestemmingsplan gewijzigd moeten worden en moeten omgevingsvergunningen worden verstrekt. Hieraan voorafgaand worden tussen gemeente en initiatiefnemer samenwerkingsovereenkomsten afgesloten, waarin de concrete uitwerking van dit uitnodigingskader wordt verankerd. Deze samenwerkingsovereenkomsten kunnen meer afspraken bevatten dan gebruikelijk is in anterieure overeenkomsten die alleen betrekking hebben op verdeling van de kosten van grondexploitatie. De samenwerkingsovereenkomsten worden vertaald naar vergunningen en bestemmingsplannen.

Het energielandschap Rijnenburg en Reijerscop wordt vormgegeven door initiatiefnemers, de gemeente Utrecht en andere gebiedspartners. In het uitnodigingskader is een balans gezocht tussen ambitie in de kaderstellende doelen en maatregelen voor initiatieven enerzijds en een voldoende rendabele business case voor de energieproductie anderzijds. In de samenwerkingsovereenkomsten leggen de gemeente en de initiatiefnemers de kaders zoveel mogelijk op maatregelniveau vast. Ook wordt hierin afgesproken welke bijdrage het betreffende initiatief levert aan de gebiedsdoelstellingen voor het energielandschap en welke kosten hiervan voor rekening komen van de initiatiefnemers. Bij opstellen en vaststellen van een nieuw bestemmingsplan wordt bepaald in welke mate het nodig en gewenst is dat de gemeente ook investeert in het landschappelijke deel van het energielandschap.

Dit uitnodigingskader is gebaseerd op de startnotitie, de raadsopdracht, het participatieve ontwerptraject en de definitieve visie voor het energielandschap Rijnenburg en Reijerscop. Dit document bevat kaders voor:

- Initiatiefnemers;
- Inrichting natuur, landschap en recreatie;
- Beperken van geluid en slagschaduw;
- Participatie (waaronder het omgaan met lokaal bezit en vergoedingen).

1.3 Voor wie is dit uitnodigingskader?

Het uitnodigingskader is bedoeld voor initiatiefnemers voor energieproductie. Een initiatief is alleen levensvatbaar als er sprake is van een grondeigenaar die zijn grond beschikbaar wil stellen en een partij die de energieproductie kan ontwikkelen, realiseren en exploiteren. De gemeente Utrecht is slechts beperkt grondeigenaar in het gebied en heeft daarmee vooral een publiekrechtelijke rol, waaraan invulling gegeven wordt via dit uitnodigingskader en de daarop volgende samenwerkingsovereenkomsten en ruimtelijke besluitvorming. Verderop in het uitnodigingskader (paragraaf 4.2 [4.2](#)) is opgenomen welke rol de gemeente speelt als grondeigenaar.

1.4 Leeswijzer

Hoofdstuk 2 beschrijft de zoekgebieden waarbinnen initiatieven voor windmolens en zonnevelden mogelijk zijn.

Hoofdstuk 3 beschrijft waaraan een initiatiefvoorstel moet voldoen.

Hoofdstuk 4 beschrijft wat verstaan wordt onder een initiatiefnemer.

De hoofdstukken 5, 6 en 7 bevatten de inhoudelijke kaders voor initiatiefvoorstellen.

Hoofdstuk 8 beschrijft het proces na vaststelling van dit uitnodigingskader door de gemeenteraad.

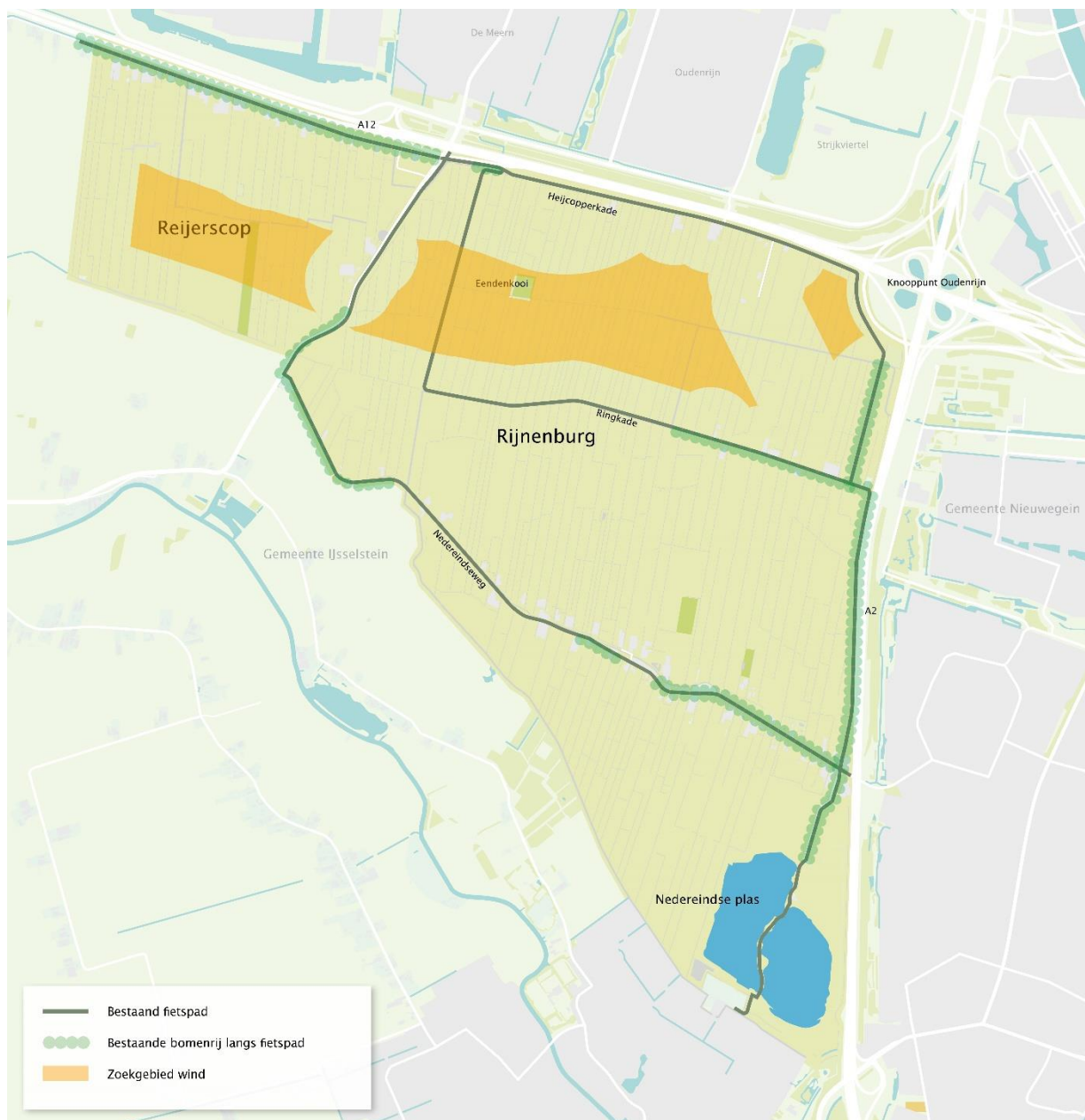
2. Waar zijn windmolens en zonnevelden mogelijk?

In de visie zijn zoekgebieden aangewezen waarbinnen initiatieven ontwikkeld kunnen worden voor windmolens (figuur 1) en zonnevelden (figuur 2). De grenzen van de zoekgebieden zijn met de grootst mogelijke zorgvuldigheid bepaald. Initiatieven die net buiten de zoekgebieden liggen, kunnen, mits goed beargumenteerd en met instemming van personen of organisaties die hiervan de gevolgen ondervinden, wel ingediend worden bij de gemeente.

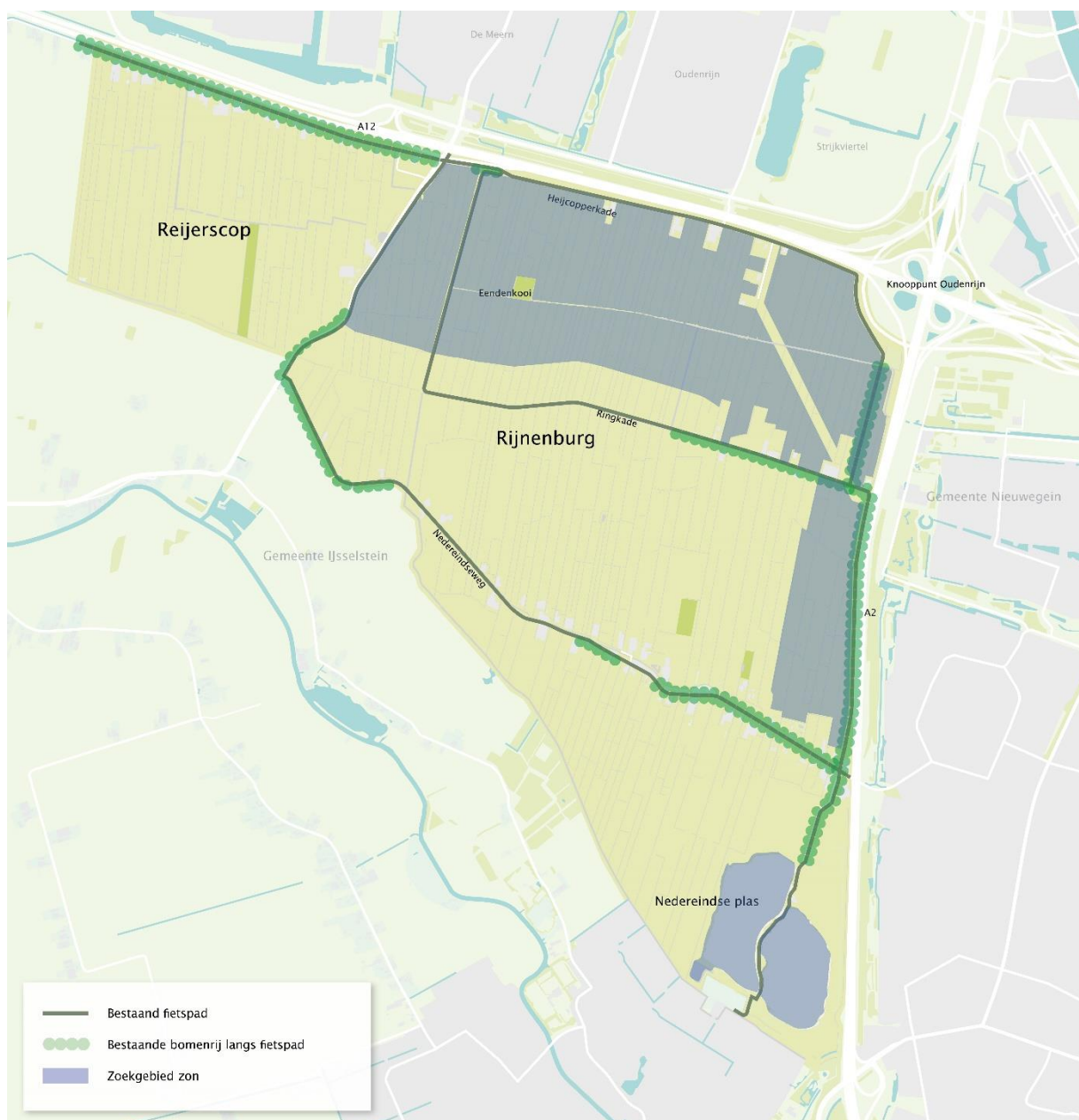
Voor initiatieven voor windmolens geldt dat de fundering van de windmolens volledig binnen het zoekgebied moet liggen. Toegangswegen naar de windmolens mogen ook buiten het zoekgebied liggen. De grenzen van het zoekgebied voor windmolens zijn bepaald op basis van een afstand van (1) 250 meter tot hoogspanningsleidingen en gasleidingen, (2) 800 meter tot de woonwijken van De Meern, Nieuwegein en IJsselstein, (3) 500 meter tot lintbebouwing Reijerscop en (4) 250 meter tot overige woningen.

Voor initiatieven voor zonnevelden geldt dat de zonnepanelen, eventuele hekwerken, de benodigde ecologische zones rondom de zonnevelden en de te hanteren afstanden tot woningen en cultuurhistorische objecten (zoals opgenomen in hoofdstuk 5) binnen het zoekgebied liggen. Deze maken namelijk onlosmakelijk deel uit van de zonneveldontwikkeling.

Andere initiatieven voor grootschalige energieproductie dan zonnevelden en windturbines zijn niet uitgesloten. Hiervoor zijn geen zoekgebieden opgenomen. De ruimtelijke inpasbaarheid wordt per initiatief beoordeeld op basis van de kennis die beschikbaar is op het moment dat het betreffende initiatief wordt ingediend.

Figuur 1: Zoekgebied windmolens

Figuur 2: Zoekgebied zonnevelden

3. Waaruit bestaat een initiatiefvoorstel?

De uitgangspunten voor het energielandschap, zoals opgenomen in de visie, zijn vertaald naar kaders waarbinnen de initiatieven ontwikkeld kunnen worden. De kaders hebben betrekking op (1) initiatiefnemers, (2) inrichting natuur, landschap en recreatie, (3) geluid en slagschaduw en (4) participatie. Op basis van deze kaders kunnen initiatiefnemers initiatiefvoorstellen indienen. Een initiatiefvoorstel bestaat uit ten minste de volgende onderdelen:

1. Een ondertekende verklaring van initiatiefnemers, waarin de intentie voor deelname aan een initiatief en de acceptatie van het uitnodigingskader worden beschreven.
2. Een plankaart, inclusief toelichting, met te benutten grondposities en beoogde locatie van zonnevelden en/of windmolens, inclusief voorgestelde indicatieve locaties van elektriciteitskabels, wegen en andere toevoegingen aan het landschap.
3. Een aanleg- en beheerplan op hoofdlijnen.
4. Een participatieplan op hoofdlijnen.

In deze documenten wordt beschreven op welke manier concreet invulling gegeven wordt aan de kaders voor de initiatiefvoorstellen.

4. Kaders voor initiatiefnemers

4.1 Waaruit bestaat een initiatiefnemer?

Met dit uitnodigingskader nodigen we initiatiefnemers uit voorstellen in te dienen voor de invulling van het pauzeland in de vorm van een energielandschap in Rijnenburg en Reijerscop. Een initiatiefnemer moet bestaan uit een consortium van:

- Grondeigenaren die bereid zijn de grondposities beschikbaar te stellen die nodig zijn voor het betreffende initiatief;
- Eén of meer ontwikkelaars voor wind- en/of zonne-energie;
- Eén of meer corporaties of verenigingen (in oprichting) die in staat zijn om zowel lokaal eigendom als zeggenschap over de energieproductie door met name inwoners in en om Rijnenburg en Reijerscop te realiseren.

Procedures voor ruimtelijke besluitvorming worden alleen gestart als alle eigenaren van de voor het initiatief benodigde grondposities deel uit maken van het consortium. Voor het initiatiefvoorstel volstaat een intentieverklaring van de eigenaren van 80% van de benodigde grondposities voor zonnevelden en 60% van de benodigde grondposities voor windmolens, zodat grondeigenaren die meer tijd nodig hebben om mee te doen aan een initiatief hiervoor de ruimte hebben.

4.2 Rol van gemeente als grondeigenaar

De gemeente is bereid om haar grondposities binnen de zoekgebieden beschikbaar te stellen voor energieproductie. Het staat iedereen vrij om voorstellen in te dienen voor de grondposities van de gemeente. Indien één of meer partijen interesse hebben in grondposities van de gemeente, dan zal de gemeente de betreffende grondposities op een juridisch verantwoorde manier beschikbaar stellen, bijvoorbeeld met een tenderprocedure of een eenzijdige overeenkomst op basis van een taxatie van de grondwaarde. Vervolgens kan een samenwerkingsovereenkomst afgesloten worden en doorloopt het initiatief de procedure die van toepassing is op alle initiatiefvoorstellen. Voor de Nedereindse Plas overlegt de gemeente met de provincie en recreatieschap Stichtse Groenlanden of en onder welke voorwaarden medewerking verleend wordt aan een initiatief. Het is nu namelijk nog niet duidelijk hoe de eigendomssituatie voor de Nedereindse Plas zich zal ontwikkelen.

4.3 Gedragscode zon op land

De branchevereniging Holland Solar, Energie Samen, Greenpeace Nederland, Vereniging Milieudefensie, Stichting Natuur & Milieu, de Natuur- en Milieufederaties, Natuurmonumenten, de Nederlandse Vereniging Omwonenden Windturbines (NLVOW) en Vogelbescherming Nederland hebben een gedragscode ondertekend, waarmee steun gegeven wordt aan de ontwikkeling van zonnevelden op land, mits binnen de in de code geschetste kaders.

De code adresseert de volgende onderwerpen waar zorgen of wensen over zijn:

- Efficiënt ruimtegebruik;
- Landschap en uitzicht;
- Biodiversiteit;
- Voedselproductie;
- Bodemkwaliteit;
- Burgerparticipatie in het proces;
- Mede-eigenaarschap en financiële betrokkenheid van bewoners en bedrijven uit de omgeving.

Initiatiefnemers voor zonnevelden in Rijnenburg handelen naar deze gedragscode. Het uitnodigingskader voor zonneveldinitiatieven is ook sterk op deze gedragscode gebaseerd.

4.4 Gedragscode acceptatie & participatie windenergie op land

De Nederlandse WindEnergie Associatie (NWEA), Energie Samen, Greenpeace Nederland, Vereniging Milieudefensie, Stichting Natuur & Milieu en de Natuur- en Milieufederaties hebben een gedragscode ondertekend met als doel dat de omgeving van windenergieprojecten volwaardig kan meepraten over het project, zodat de belangen van iedereen serieus worden meegenomen. Initiatiefnemers voor windmolens in Rijnenburg handelen naar deze gedragscode. Het uitnodigingskader voor windmoleninitiatieven is ook sterk op deze gedragscode gebaseerd.

4.5 Opruimplicht

Voor windmolens en zonnevelden zal een vergunning voor een periode van 20 jaar afgegeven worden. Na beëindiging van de energieproductie geldt een opruimplicht. Alle, ten behoeve van het zonneveld gerealiseerde, objecten worden verwijderd. Windmolens worden verwijderd, inclusief voorzieningen op maaiveld, tenzij deze met toestemming van de gemeente behouden blijven voor bijvoorbeeld een recreatieve functie. De fundering van windmolens wordt op een nader te bepalen afstand onder het maaiveld afgeknijpt. Deze afstand hangt af van de locatiespecifieke bodemgesteldheid. Voorkomen moet namelijk worden dat er lekkages optreden in watervoerende lagen door het verwijderen van funderingspalen. Indien de eigenaar van de energieproductie niet meer aanspreekbaar is op de opruimplicht, dan wordt de grondeigenaar verantwoordelijk gehouden.

5. Kaders voor inrichting natuur, landschap en recreatie

5.1 Belangrijkste waarden in het gebied

Rijnenburg is aangewezen als pauzelandschap. Dat betekent onder andere dat de landschappelijke structuur en de waardevolle landschapselementen zoveel als mogelijk in stand moeten blijven en teruggebracht kunnen worden in hun oorspronkelijke staat. Reijerscop is geen pauzelandschap, maar ook voor deze polder geldt dat de bestaande landschappelijke structuur en waardevolle landschapselementen behouden blijven.

In de Startnotitie Energielandschap Rijnenburg en Reijerscop zijn bestaande waarden voor natuur, landschap en recreatie uitgebreid beschreven. In dit hoofdstuk staat op welke wijze bij initiatieven voor zonnevelden of windmolens rekening gehouden moet worden met deze waarden. Voldoen aan het uitnodigingskader is geen garantie dat voldaan wordt aan de wettelijke kaders. Aan deze kaders wordt getoetst bij het verstrekken van de omgevingsvergunning. In de omgevingsvergunningen en in de ontheffing Wet natuurbescherming kunnen aanvullende voorwaarden opgenomen worden om bestaande waarden te beschermen, afhankelijk van bijvoorbeeld locatie en vormgeving van de initiatieven. De belangrijkste waarden in het gebied zijn hieronder samengevat.

5.1.1 Slagenverkaveling

De belangrijkste drager van het landschap, de cultuurhistorie, natuurwaarden en het waterhuishoudkundig systeem is de eeuwenoude slagenverkaveling van langgerekte weiden die door talloze sloten van elkaar worden gescheiden. Het opgeven van deze structuur, door bijvoorbeeld het dempen van sloten, heeft onomkeerbare en onvoorspelbare gevolgen:

- Als de sloten meer dan 60 meter van elkaar liggen, daalt het waterpeil lokaal tot een niveau waarbij het veen droog kan komen te liggen. Afhankelijk van de afsluitende werking van de kleilaag erboven, kan dit leiden tot veenoxidatie met CO₂-uitstoot en bodemdaling tot gevolg.
- Het grootste deel van de natuurwaarde in het gebied is verbonden aan de smalle sloten en de historische oevers. Oevers die verdwijnen, gaan ten koste van leefgebied voor de, deels beschermde, dier- en plantensoorten.
- De oevers van de sloten vormen een belangrijk onderdeel in de beoordeling van de waterkwaliteit. De waterkwaliteit bestaat uit ecologie en chemie en mag volgens de Kaderrichtlijn Water niet achteruit gaan.
- De sloten en kavels hebben nog steeds een cultuurhistorische waarde. De authenticiteit is nog goed zichtbaar in het grillige patroon van de sloten en de bolle kavels. Dit geeft karakter aan het landschap. Als sloten gedempt en opnieuw gegraven worden, gaat een deel van dit karakter verloren.

5.1.2 Natuur

De afgelopen jaren is geïnventariseerd welke (beschermde) soorten planten en dieren voorkomen in het gebied. Het gebied is rijk aan biodiversiteit en kent door zijn venige karakter, hoge grondwaterstand en de aanwezigheid van kwel een grote potentie voor verdere ontwikkeling van natuur. Deze inventarisatie van soorten geldt als nulmeting voor het energielandschap. Bij planologische besluitvorming over het energielandschap dient rekening gehouden te worden met deze soorten, waarbij aangetoond zal moeten worden dat beschermde soorten geen significante schade ondervinden. Zonnevelden moeten er toe leiden dat het leefgebied voor de beschermde watergebonden dier- en plantsoorten verbetert. Ook niet beschermde soorten profiteren hiervan. Het leefgebied van niet beschermde watervogels moet voldoende blijven om deze vogels in het gebied te houden. Het energielandschap staat op gespannen voet met het in stand houden van een voldoende aantrekkelijk leefgebied voor weidevogels. Conform de Gedragscode Zon op Land wordt de verantwoordelijkheid voor het in stand houden van de huidige weidevogelpopulatie en eventuele compensatie in eerste instantie bij de initiatiefnemers gelegd.

Het is mogelijk dat door het tijdelijke energielandschap nieuwe soorten flora en/of fauna in het gebied komen. Aan initiatiefnemers wordt dan ook geadviseerd om – naast de reguliere ontheffing Wet natuurbescherming – een ontheffing tijdelijke natuur aan te vragen bij provincie. Op die manier kan worden geborgd dat de vestiging van nieuwe beschermde natuurwaarden niet leidt tot beperkingen bij verwijdering of vervanging van de zonnevelden en eventuele doorontwikkeling van het gebied.

5.2 Kaders voor zonnevelden

5.2.1 Cultuurhistorisch waardevolle ensembles en landschapselementen

Een deel van de wegen en vaarten is heel oud en heeft een kleinschalig en landelijk karakter. De wegen zijn onderdeel van een groter netwerk in het Groene Hart. Aan de wegen liggen enkele kavels met cultuurhistorische waarde. Deze kavels en routes zijn buiten de zoekgebieden voor zonnevelden gelaten. Hetzelfde geldt voor de enige nog goed herkenbare eendenkooi in het gebied. Binnen de zonnevelden worden landschapselementen als volgt beschermd:

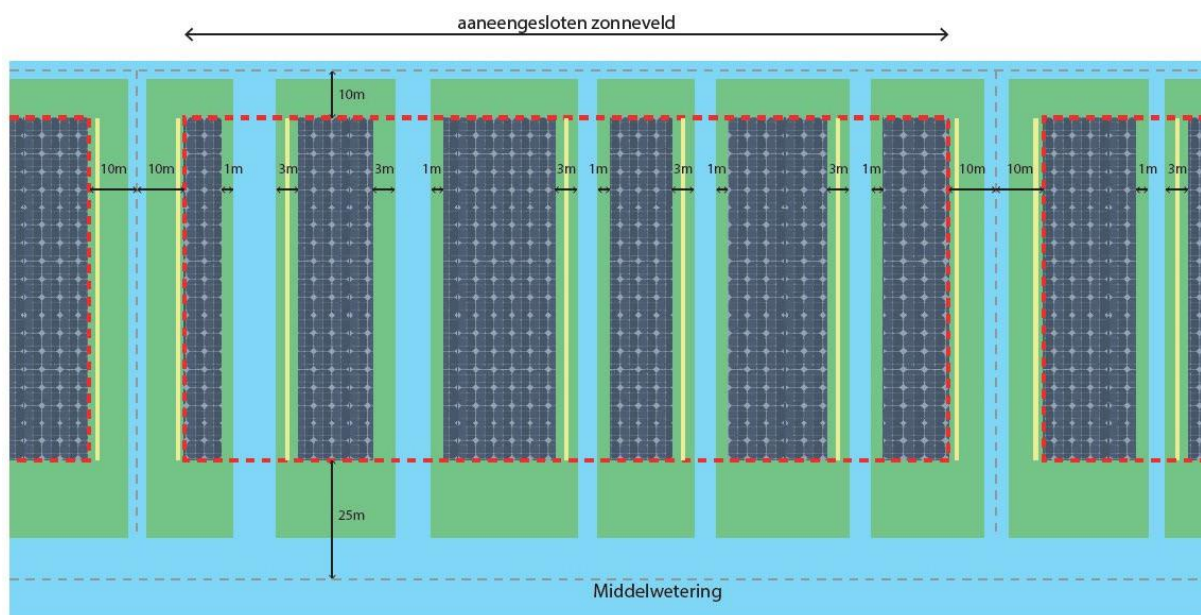
- Het is niet toegestaan om, zonder toestemming van waterschap, provincie en gemeente, bestaande sloten te dempen.
- Voor grootschalige ophogingen of afgravingen van kavels is expliciet toestemming nodig van waterschap, provincie en gemeente.
- De zonnepanelen staan op minimaal 15 meter afstand tot bestaande routes, cultuurhistorische ensembles en de eendenkooi.
- Voor alle overige landschapselementen in de vorm van bomen, geriefhoutbosjes en overige bosschages geldt dat ze niet verwijderd mogen worden, tenzij de gemeente hiervoor toestemming geeft. Voor het verwijderen van houtopstanden van meer dan tien are is ook toestemming van de provincie nodig. Daarbij zal per situatie de ecologische en cultuurhistorische waarde beoordeeld worden.
- Binnen een afstand van honderd meter van woningen mogen geen zonnevelden gerealiseerd worden zonder toestemming van de eigenaren van deze woningen.

Initiatiefnemers houden op de plankaart rekening met de kaders voor behoud van landschappelijke structuur en gegeven aan op welke punten sprake is van door initiatiefnemers voorgenomen aantasting van waardevolle landschapselementen.

5.2.2 Ecologische zones langs sloten

De inrichting van ecologische zones versterkt de landschappelijke structuur van slagenverkaveling en zichtlijnen en vindt plaats binnen de volgende kaders:

- Langs elke sloot ligt een ecologische zone van minimaal 3 meter aan de ene zijde en 1 meter aan de andere zijde (beide exclusief talud). De ecologische zone van 3 meter is tevens een onderhoudspad.
- Rondom elk aaneengesloten zonnenveld is een ecologische zone van minimaal 10 meter tussen de zonnepanelen en het hart van de dichtstbijzijnde sloot. In deze ecologische zones is het toegestaan om sloten te verbreden en natuurvriendelijke oevers te realiseren, mits dit een positief effect heeft op de natuur en toestemming wordt verleend door de gemeente en het waterschap. Een zonnenveld is aaneengesloten als de kavels waarop het zonnenveld ligt aan elkaar grenzen.
- Uitzondering op het vorige punt is de Middelwetering. Deze mag niet verbreed worden. Tussen het hart van de Middelwetering en de zonnepanelen dient een ecologische zone van minimaal 25 meter ingericht te worden.
- De ecologische zones krijgen primair een natuurdoelstelling, zijn gevrijwaard van verharde onderhoudspaden en kunnen zodoende door de initiatiefnemer ingezet worden als compensatielocatie voor het verlies aan (beschermde) natuurwaarden elders.

Figuur 3: schematische weergave van ecologische zones in en rond zonnenvelden.

Initiatiefnemers geven op de plankaart de locatie van de zonnenvelden, de ecologische zones en aangepaste watergangen aan. Initiatiefnemers beschrijven in het aanleg- en beheerplan op hoofdlijnen welke natuurbeheertypen ze toepassen in de ecologische zones en hoe ze omgaan met het onderhoud van de watergangen en bijbehorende oevers. Hier hoeft (nog) geen ecologisch onderzoek aan ten grondslag te liggen.

5.2.3 Aanleg- en beheerplan

Voor elk initiatief dient, in de fase van vergunningverlening, een aanleg- en beheerplan te worden opgesteld. Hieruit blijkt hoe met de reeds aanwezige natuurwaarden wordt omgegaan, op welke manier ontwikkeling van natuur wordt gestimuleerd en wat het beoogde natuurdoeltype is. Het plan bevat ook informatie over beschikbare geborgde budgetten, planning, monitoring en verantwoordelijkheden voor de duur waarop de locatie in gebruik is.

Het plan dient invulling te geven aan de bescherming van in het gebied voorkomende soorten conform het [Utrechtse Soortenbeleid](#) en tevens te voldoen aan de eisen die de provincie stelt ten behoeve van het afgeven van een ontheffing Wet natuurbescherming.

Voor de inrichting van de zonnevelden, inclusief sloten of andere grensafscheiding, gelden minimaal de volgende kaders, waarbij verwezen wordt naar de natuurbeheertypen, zoals opgenomen in de [Index natuur en landschap](#):

- In de zonnevelden is het hele jaar rond sprake van een dichte en aaneengesloten bodembedekkende grazige of kruidenrijke vegetatie, bestaande uit inheemse en gebiedseigen soorten. Dit betekent dat zowel voldoende licht als afstromend regenwater beschikbaar moet zijn. Bij de opstelling van de zonnepanelen wordt hiermee rekening gehouden.
- De te ontwikkelen natuur moet een gebiedseigen karakter hebben en versterkend zijn ten opzichte van bestaande en hier van nature voorkomende natuurwaarden. De nadruk ligt daarbij op ontwikkeling van moeras (natuurbeheertype N05.01), vochtig hooiland (N10.02) en gemaaid rietland (N05.02) langs sloten en kruiden- en faunarijke grasland (N12.02) tussen en rond zonnepanelen.
- Het inzaaien, aanplanten of uitzetten van inheemse gebiedseigen soorten is alleen met toestemming van de gemeente toegestaan. Bij voorkeur wordt uitgegaan van bestaande (bron)populaties of maaisel uit omliggende natuurgebieden op een afstand van minder dan vijftien kilometer.
- Eventueel hekwerk rondom zonnevelden is passeerbaar voor in het gebied voorkomende fauna, waaronder hazen, mits dit verenigbaar is met de eisen die de verzekeraar stelt aan de afscherming van de zonnepanelen.
- Tussen zonnevelden en (nieuw aan te leggen) wegen worden planten en/of bomen toegevoegd die de aanwezigheid van het zonneveld en eventueel hekwerk minder doen opvallen. Hierbij wordt zoveel mogelijk aangesloten op de al aanwezige groenstructuur (bijvoorbeeld bij het aanvullen van bomenlanen) en worden plant- en boomsoorten gebruikt die bij het gebied passen en een ecologische meerwaarde hebben.
- Zonnevelden worden niet beveiligd met honden of zichtbare verlichting; wel kan gebruik worden gemaakt van camerabeveiliging met infraroodverlichting.
- Het plaatsen van bijenkasten is mogelijk tot een maximale dichtheid van drie volken per km², om concurrentie met wilde bijen en hommels te voorkomen.
- Om bodemverstoring en -verdichting tot een minimum te beperken, wordt geen gebruik gemaakt van betonnen (gestorte) fundering, tenzij dat vanwege aanwezige archeologische waarden de voorkeur verdient.

Voor het beheer van de zonnevelden gelden minimaal de volgende kaders, waarbij verwezen wordt naar de natuurbeheertypen, zoals opgenomen in de [Index natuur en landschap](#):

- De grazige vegetatie onder en rond zonnepanelen wordt beheerd als kruiden- en faunarijke grasland (natuurbeheertype N12.02).
- Extensieve begrazing (bijvoorbeeld door schapen) is toegestaan indien dit een natuurdoel dient en bijdraagt aan instandhouding van de natuurbeheertypen.
- Er worden geen pesticiden of herbiciden gebruikt, tenzij dit van overheidswege gevraagd wordt (bijvoorbeeld om bepaalde plagen te bestrijden).

- Kunstmest en drijfmest zijn niet toegestaan. Ruwe stalmest mag in beperkte mate worden toegepast indien dit natuurdoelen dient.
- Om bodemverontreiniging te voorkomen mag geen afspoeling plaatsvinden van zware metalen of andere milieubelastende stoffen.

Initiatiefnemers beschrijven in het aanleg- en beheerplan op hoofdlijnen wat de voorgenomen opstelling van de zonnepanelen is, hoe ze omgaan met grensafscheiding, welke maatregelen ze treffen bij aanleg en beheer van het energielandschap ten behoeve van natuur, welke natuurbeheertypen voorgenomen worden en welke beplanting ze toevoegen. Hier hoeft (nog) geen ecologisch onderzoek aan ten grondslag te liggen. NB: Voor een vergunningaanvraag is dit onderzoek wel nodig.

5.3 Kaders voor windmolens

Het effect van windmolens op maaiveldniveau is kleiner dan het effect van zonnevelden. De kaders voor windmolens op dit gebied zijn dan ook minder uitgebreid:

- De opstelling van de windmolens vormt een samenhangend geheel die logisch is in het landschap.
- Zonder toestemming van de gemeente is het niet toegestaan om windmolens te plaatsen in sloten of op de plek van landschapselementen in de vorm van bomen, geriefhoutbosjes en overige bosschages.
- Voor de bescherming van vogels en vleermuizen dienen, in overleg met de provincie, maatregelen getroffen te worden die toereikend zijn om te voldoen aan de wettelijke eisen.
- Permanente routes voor de bereikbaarheid van windmolens worden in overleg met de gemeente openbaar toegankelijk als recreatieve routes, mits dit verenigbaar is met de natuurdoelstellingen van het energielandschap en de regels voor openbare veiligheid.
- Het kappen van oude knotwilgen ten behoeve van tijdelijke routes is alleen toegestaan als er geen alternatief is en de bomen niet verplaatst of teruggeplaatst kunnen worden.

Bij de planologische besluitvorming over windmolens zal de landschapsontwikkeling in Rijnenburg en Reijerscop nader geconcretiseerd worden en zullen met initiatiefnemers van windenergie ook afspraken gemaakt worden over verdeling van taken en kosten tussen gemeente en initiatiefnemers.

Uitgangspunt is dat kosten voor fysieke maatregelen die redelijkerwijs en juridisch gezien toerekenbaar zijn aan de initiatieven voor windenergie ook daadwerkelijk verhaald zullen worden op de initiatiefnemers.

5.4 Kaders voor zonnevelden en windmolens

5.4.1 Ruimte voor weidevogels en watervogels

De polder Rijnenburg, en specifiek het gebied rond en ten noorden van de Ringkade, is van belang als weidevogelgebied. Dit is het rustigste gebied in de polder en in dit gebied is de afdekkende kleilaag op het veen het dunst, wat bevorderlijk is voor de biodiversiteit. Het behouden, en waar mogelijk stimuleren, van de weidevogelstand is een nadrukkelijke ambitie van de gemeente. Afhankelijk van de uiteindelijke posities van windmolens en zonnevelden, zullen de polders Rijnenburg en het Utrechtse deel van Reijerscop minder aantrekkelijk worden voor weidevogels. Deze kunnen namelijk hinder ervaren van zonnevelden binnen een afstand van 50 meter van hun leefgebied en windmolens binnen een afstand van 200 meter. Initiatiefnemers worden gevraagd om grondposities en budget

beschikbaar te stellen voor agrarisch natuurbeheer in een voldoende groot en geschikt leefgebied voor weidevogels binnen en buiten de gemeente Utrecht.

De Middelwetering en de Nedereindse Plas zijn de belangrijkste leefgebieden voor watervogels. Het is de ambitie van de gemeente om de effecten op de watervogelpopulatie te minimaliseren. Deze vogels hebben behoefte aan een voldoende omvangrijk, rustig en veilig leef- en rustgebied. Dit wordt op de volgende wijze gegarandeerd:

- Het ruimteverlies voor watervogels door zonnepanelen in de Nedereindse Plas wordt gecompenseerd door kwaliteitsverbetering van het overgebleven gebied op en rondom de plas. Bijvoorbeeld door het aanleggen van drijvende eilandjes op de plas of een ecologisch waardevolle vormgeving van de stellages met zonnepanelen.
- Over de gehele lengte van de Middelwetering dient voldoende leef- en rustgebied te zijn voor watervogels. Minimaal 25% van alle oevers van de Middelwetering dient op minimaal 100 meter afstand van zonnepanelen te liggen.

De gemeente zal toezien op naleving van deze beide voorwaarden als alle initiatieven zijn ingediend. Er wordt dan voor het hele gebied beoordeeld of er voldoende ruimte blijft voor watervogels. Zo niet, dan kan dat leiden tot afwijzing of verzoek tot bijstelling van initiatieven.

Initiatiefnemers geven in het participatieplan op hoofdlijnen aan voor welke grondposities ze afspraken willen maken over agrarisch natuurbeheer en landschapsbeheer, waarbij aangesloten wordt bij de [Algemene voorwaarden Agrarisch natuurbeheer](#), en welke budgetten ze hiervoor beschikbaar stellen.

Initiatiefnemers beschrijven in het aanleg- en beheerplan op hoofdlijnen wat de voorgenomen opstelling van de zonnepanelen is en op welke wijze ze het leefgebied voor watervogels rond zonnepanelen op de Nedereindse Plas verbeteren.

5.4.2 Ruimte voor infrastructuur

Elk initiatief krijgt een eigen aansluiting op het elektriciteitsnet. Dat wordt gerealiseerd door de netbeheerder. Om te kunnen nagaan of deze aansluitingen realiseerbaar zijn, moet duidelijk zijn op welke locatie het initiatief aangesloten moet worden en in welke mate realisatie van de bekabeling afhankelijk is van medewerking van particulieren die niet bij het initiatief betrokken zijn. De gemeente wil weten of er sprake is van het trekken van nieuwe kabels onder of langs wegen in beheer van de gemeente of andere overheden.

Zonnevelden en windmolens moeten toegankelijk zijn voor hulpdiensten en aangesloten worden op het in Rijnburg gelegen transformatorstation. Voor windmolens zullen toegangswegen aangelegd moeten worden, omdat de bestaande wegen, afgezien van de provinciale weg, ongeschikt zijn voor transport van windmolenonderdelen. Omdat er sprake kan zijn van meerdere initiatieven, zal de gemeente erop toezien dat geselecteerde initiatieven elkaar niet in de weg zitten. Om dit te kunnen beoordelen, is het nodig dat initiatiefnemers indicatief aangeven welke ruimte nodig is voor tijdelijke en permanente infrastructuur en voor elektriciteitskabels.

De aanleg van permanente toegangswegen wordt zo goed mogelijk gecombineerd met de realisatie van nieuwe recreatieve routes.

In de visie wordt ingezet op ontwikkeling van vier recreatieve verbindingen (zie figuur 4):

1. Bestaande Ringkade
2. Nieuwe verbinding Ringkade–Nedereindseweg
3. Nieuwe fietsroute Reijerscop
4. Nieuwe verbinding Strijkviertel–Nedereindseweg

Figuur 4: gewenste recreatieve verbindingen in Rijnenburg en Reijerscop

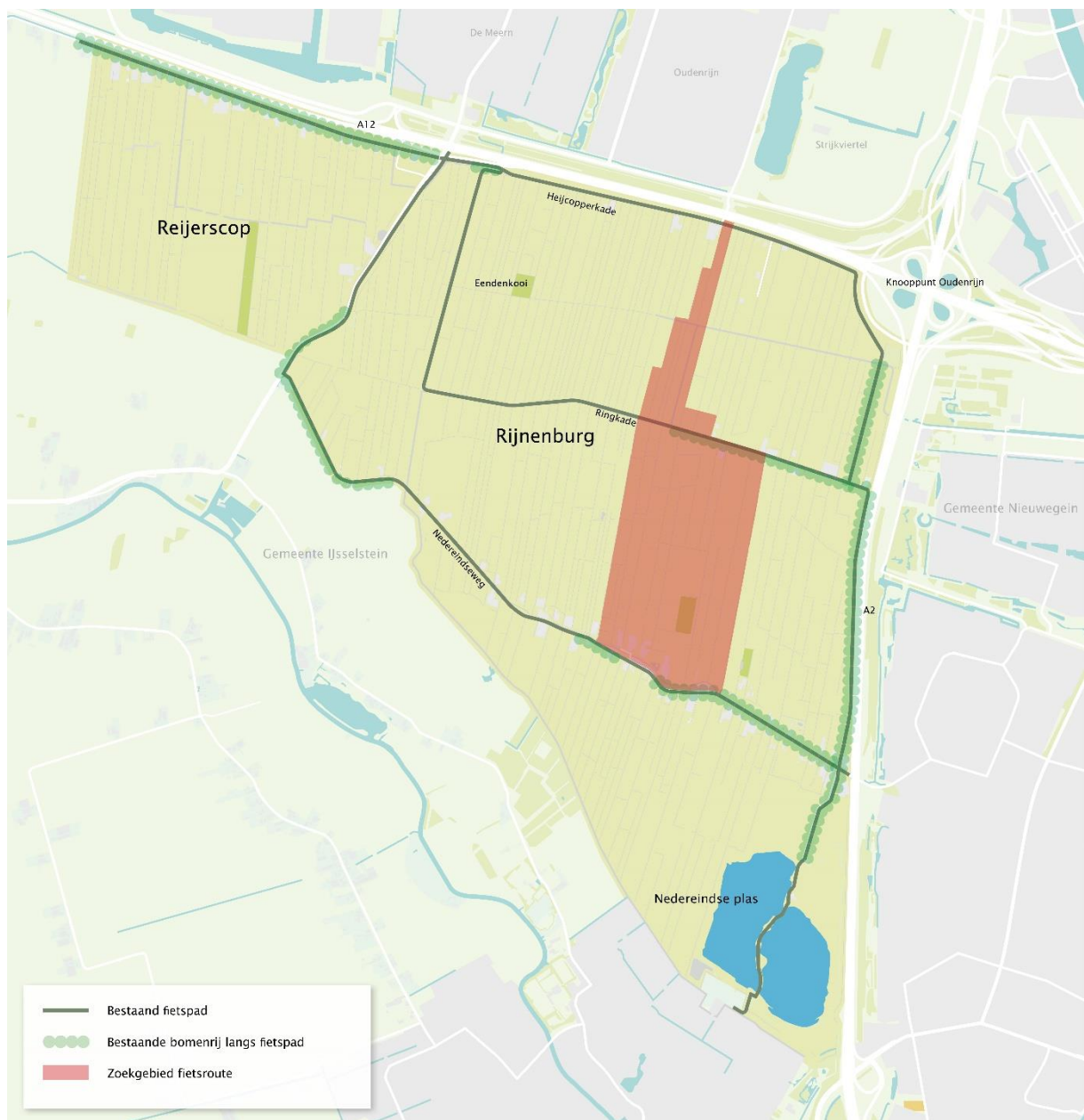
Ad 1. De bestaande Ringkade is een cultuurhistorisch beschermde route die in essentie moet blijven zoals hij is. Dat betekent dat hij niet gebruikt kan worden als permanente toegangsweg naar de windmolens.

Ad 2 en 3. De gewenste nieuwe verbindingen Ringkade–Nedereindseweg en fietsroute Reijerscop liggen buiten de zoekgebieden voor wind en zon. Indien deze routes bruikbaar zijn als permanente toegangsweg tot de windmolens, dan kan werk met werk gemaakt worden: er is sprake van dubbelgebruik en de kosten kunnen verdeeld worden tussen gemeente en initiatiefnemers. Voor realisatie van de fietsroute Reijerscop (nummer 3) is door betalende partijen een intentieverklaring getekend. Er wordt nu gewerkt aan bestemmingsplannen om dit mogelijk te maken. Deze fietsroute wordt op zijn vroegst in 2021 gerealiseerd.

Ad 4. De aanleg van een recreatieve verbinding tussen Strijkviertel en de Nedereindseweg mag niet onmogelijk gemaakt worden. Dat betekent dat alle initiatieven samen voldoende ruimte moeten laten voor een route binnen het in figuur 5 aangegeven zoekgebied. Deze reservering heeft een minimale breedte van 28 meter¹. De gemeente zal toezien op naleving van deze voorwaarde als alle initiatieven zijn ingediend. Er wordt dan voor het hele gebied beoordeeld of er voldoende ruimte blijft voor de recreatieve verbinding. Zo niet, dan kan dat leiden tot afwijzing of verzoek tot bijstelling van initiatieven. Het gebruiken van deze route als permanente toegangsweg tot de windmolens verdient de voorkeur. Ook hier kan werk met werk gemaakt worden en kunnen de kosten verdeeld worden tussen gemeente en initiatiefnemers. Deze route kan tevens gebruikt worden als bouwweg voor en/of permanente verbinding van eventuele woningen in Rijnenburg.

Beplanting langs recreatieve routes verbetert de beleving van deze routes. Deze beplanting is deels aanwezig en kan in overleg met de gemeente aangevuld worden met beplanting gelijk aan de reeds aanwezige gebiedseigen beplanting. Beplanting en sloten die moeten wijken voor verbreding van routes, worden op een nieuwe plek herplant respectievelijk gegraven.

¹ Deze 28 meter is opgebouwd uit 3 meter weg + 2x2,5 meter berm + 2x10 meter sloot.

Figuur 5: Zoekgebied voor ruimtelijke reservering voor route Strijkviertel.

Initiatiefnemers nemen in de plankaart de volgende onderdelen op:

- Locaties van zonnevelden, inclusief ecologische zones.
- Indicatieve locaties van windmolens.
- Indicatieve locaties voor nieuw aan te leggen of te verbreden routes en onderhoudswegen, die nodig zijn voor bouw en exploitatie van windmolens. Er wordt tevens een indicatie gegeven van de wijze waarop deze routes tijdelijk en permanent worden ingericht.
- Locatie van de door netbeheer te realiseren aansluiting.
- Indicatieve locaties voor aan te leggen elektriciteitskabels, inclusief de grondposities van derden (niet initiatiefnemers) die daarvoor beschikbaar gesteld moeten worden.

In de toelichting op de plankaart staat:

- Welke beplanting en recreatieve voorzieningen (deels) door de initiatiefnemer gerealiseerd kunnen worden.
- Het spanningsniveau waarop het initiatief wil aansluiten (10 kV of 50 kV) en de capaciteit van de gewenste aansluiting (in MVA).
- Hoe het belang van de netbeheerder wordt behartigd en geborgd indien een aansluiting inclusief bekabeling dient te worden aangelegd via particuliere grond.

6. Kaders voor geluid en slagschaduw

6.1 Geluidarme windmolens

Er wordt geen grens gesteld aan de omvang van de windmolens. Ook worden geen bovenwettelijke eisen gesteld aan de exploitatiewijze van de windmolens. Wel worden randvoorwaarden gesteld aan de toepassing van geluidarme windmolens, conform de beste beschikbare techniek. De beste beschikbare techniek wordt uitgedrukt in een maximaal bronvermogen (L_w uitgedrukt in dB). Dit maximale bronvermogen bepaalt de gemeente bij het opstellen van vergunningsvoorwaarden volgens het volgende protocol:

- De initiatiefnemer overhandigt een lijst aan de gemeente met voor de Nederlandse markt beschikbare windmolens groter dan 4 MW en met een ashoogte hoger dan 125 meter. Deze lijst moet ook informatie over het maximale bronvermogen van deze windmolens bevatten. Het maximale bronvermogen houdt in: zonder gebruik van werkmodus (ofwel het kantelen van de wieken waardoor minder geluid geproduceerd wordt) en de voor geluid meest ongunstige wind.
- Het bronvermogen van de stilste windmolen in deze lijst plus 2 dB geldt in eerste instantie als norm voor een geluidarme windmolen.
- Indien op basis van deze norm minder dan vier windmolenleveranciers in aanmerking komen, dan wordt er telkens 1 dB bij de norm opgeteld, net zolang totdat er minimaal vier leveranciers aan de norm kunnen voldoen.
- De aanbesteding start nadat de gemeente akkoord heeft gegeven op de eis voor het maximale bronvermogen. Dit bronvermogen wordt een eis in de aanbesteding, en geen gunningscriterium.

Nota bene: de 4 MW en 125 meter ashoogte worden alleen gebruikt om een bruikbare waarde voor het maximale brongeluid te bepalen. Deze waarden zijn niet van toepassing op de minimale of maximale omvang van te realiseren windmolens.

Initiatiefnemer committeren zich aan het protocol voor bepalen van het maximale brongeluid van windmolens en het meenemen van dit maximale brongeluid als eis in de aanbesteding.

6.2 Beperking hoorbaar geluid

Door de toepassing van geluidarme windmolens en afstanden tot woonwijken wordt het hoorbare geluid beperkt, maar niet uitgesloten. Dit geldt met name voor woningen in de polders. De initiatiefnemer stelt via het omgevingsfonds budget beschikbaar voor isolatie van woningen die bijdraagt aan vermindering van hoorbaar hoogfrequent en laagfrequent geluid.

Initiatiefnemers beschrijven in het participatieplan op welke wijze bewoners van de polders (inclusief woningen in andere gemeenten) in aanmerking kunnen komen voor isolatiemaatregelen.

6.3 Beperking hinderlijke slagschaduw

Door goede afspraken te maken met omwonenden kan de hinder van slagschaduw beperkt worden. Door bewoners mee te laten profiteren van de opbrengst van windmolens, kan een optimum bereikt worden tussen ervaren hinder en energieopbrengst. De initiatiefnemer geeft aan welke afspraken met omwonenden binnen en buiten de gemeentegrenzen gemaakt kunnen worden over het beperken van hinderlijke slagschaduw tot bijna nul. Bij voorkeur worden hier meerdere mogelijkheden genoemd waaruit gekozen kan worden. De daadwerkelijk te treffen maatregelen worden, na selectie van de initiatiefnemer, in overleg met omwonenden, bepaald.

Initiatiefnemers beschrijven in het participatieplan op hoofdlijnen welke afspraken met omwonenden binnen en buiten de gemeentegrenzen gemaakt kunnen worden over het beperken van hinderlijke slagschaduw tot bijna nul. Het participatieplan bevat in elk geval een protocol voor klachtenafhandeling en de wijze waarop klachten vertaald worden naar beheersmaatregelen.

6.4 Openbare rapportage

Initiatiefnemers publiceren elk jaar een rapportage, waarin ze aangeven op welke wijze voldaan is aan de wettelijke normen voor geluid en slagschaduw en niet alleen op momenten dat er klachten zijn, zoals normaliter gebruikelijk is. In de m.e.r. die voor de planologische besluitvorming over de windmolens wordt uitgevoerd, worden de te verwachten effecten van laagfrequent geluid onderzocht.

Initiatiefnemers nemen in het participatieplan op hoofdlijnen de verplichting tot een openbare rapportage op.

7. Kaders voor participatie

In het participatieplan geven initiatiefnemers aan op welke wijze de opbrengst van de energieproductie ten goede komt aan de mensen in en om het gebied. Sommige kaders hebben betrekking op alle initiatieven voor zonne- en windenergie. Andere kaders gelden specifiek voor zonnevelden of voor windmolens. Indien andere initiatieven dan zonne- en windenergie ingediend worden, wordt gezien welke kaders van toepassing worden verklaard.

7.1 Lokaal bezit (wind en zon)

Bewoners van de polders en inwoners van de gemeenten Utrecht, Nieuwegein, IJsselstein, Montfoort en Woerden krijgen de kans om te investeren in de energieopwekking. Bij voldoende vraag vanuit deze partijen wordt minimaal 50% van de aandelen of andere eigendomsbewijzen voor een marktconforme prijs beschikbaar gesteld aan bewoners van deze gemeenten, voorafgaand aan de aanbesteding van de windmolens/zonnepanelen. De eigendomsvorm moet dusdanig zijn dat de eigenaren zeggenschap hebben over de wijze van inrichting en exploitatie van de energieproductie en de impact van de energieproductie op de omgeving. Bewoners met zeggenschap over de wijze van inrichting en exploitatie verenigen zich in een rechtspersoon, bijvoorbeeld een vereniging of energiecoöperatie. Deze rechtspersoon is ook toegankelijk voor inwoners en omwonenden van Rijnenburg en Reijerscop die niet beschikken over kapitaal om te investeren. Een consortium van initiatiefnemers kan meerdere organisaties voor lokaal eigendom bevatten.

Initiatiefnemers beschrijven in het participatieplan op hoofdlijnen welke rechtspersonen voor lokaal eigendom deel zijn van het consortium. Uit de (concept)statuten van deze rechtspersonen (in oprichting) moet blijken welke personen en organisaties deel kunnen nemen en op welke wijze voorwaarden worden gesteld aan (verschillende vormen van) deelname. In dit plan wordt ook beschreven op welke wijze mensen met een krappe beurs mee kunnen profiteren van de opbrengst van de energieproductie.

7.2 Bijdrage aan omgevingsfonds (wind)

Initiatiefnemers richten een omgevingsfonds op en storten in dit fonds minimaal 0,5 euro per geproduceerde MWh door windmolens. Bewoners in een door initiatiefnemers afgebakend gebied hebben zeggenschap over benutting van dit fonds en beslissen mee over wie het fonds het beste kan beheren. De gemeente neemt deel aan de nog op te richten organisatie die beslist over de besteding van de middelen uit het omgevingsfonds. De gemeente zal er op toezien dat door direct omwonenden gewenste woningisolatie daadwerkelijk gerealiseerd wordt.

Initiatiefnemers beschrijven in het participatieplan op hoofdlijnen hoeveel budget ze beschikbaar stellen voor het omgevingsfonds en op welk moment dit budget beschikbaar komt. Ook wordt een voorstel gedaan voor de organisatievorm voor de besluitvorming over inzet van het omgevingsfonds.

7.3 Sociale grondvergoedingen en omwonendenvergoedingen (wind)

Grondbezitters en bewoners in de omgeving van windmolens profiteren mee van de opbrengst van de windmolens. De vergoeding voor grondeigenaren wordt verdeeld over de grondeigenaren die een windmolen op hun grond krijgen en de overige grondeigenaren in het gebied. Bewoners die in de nabijheid van een windmolen wonen, krijgen van initiatiefnemers een vergoeding die afhankelijk is van de afstand tussen hun woning en de windmolen.

Acceptatie van vergoedingen door bewoners doet geen afbreuk aan het recht op planschade. Eventueel gehonoreerde planschadeclaims kunnen door de initiatiefnemer worden afgetrokken van de uitgekeerde vergoedingen. De omwonendenvergoeding kan nooit kleiner zijn dan de rechtmatige planschadevergoeding.

De hoogte en de verdeling van de vergoedingen wordt bepaald in overleg tussen initiatiefnemers, grondeigenaren en bewoners. De gemeente zal erop toezien dat de hoogte en de verdeling van de vergoedingen redelijk en eerlijk is. Als dit duidelijk niet het geval is, dan is dat reden om de initiatiefnemer te vragen om het voorstel aan te passen voorafgaand aan het voornemen tot wijziging bestemmingsplan of omgevingsplan.

Initiatiefnemers beschrijven in het participatieplan op hoofdlijnen hoe ze in overleg met bewoners en grondeigenaren komen tot de verdere verdeling van grondvergoedingen en bewonersvergoedingen.
--

8. Selectie van initiatieven en vervolgprocedure

8.1 Uitnodigingskader voorwaarde voor vergunning

In het vigerende bestemmingsplan voor Rijnenburg en Reijerscop is grootschalige energieproductie niet toegestaan. De gemeente wil zonnevelden en windmolens toe gaan staan onder voorwaarde dat dit op een ruimtelijk en maatschappelijk verantwoorde manier gebeurt. De kaders hiervoor zijn opgenomen in dit uitnodigingskader. De gemeente zal initiatiefvoorstellen en vergunningaanvragen die niet passen binnen deze kaders niet verder in behandeling nemen.

8.2 Schaarse aansluitcapaciteit optimaal benutten

Het realiseren van een aansluiting is het exclusieve domein van netbeheerders. In Utrecht zijn dat Stedin (regionale net) en TenneT (landelijke net). Belangrijk gegeven is dat netbeheerders gebonden zijn aan wet- en regelgeving om aansluitingen te realiseren. Hier dienen de initiatiefnemers rekening mee te houden. Stedin moet op basis van de Elektriciteitswet non-discriminatoir aansluiten: iedere klant heeft recht op een aansluiting na het verstrekken van een opdracht daartoe. Het is de netbeheerder niet toegestaan aansluitcapaciteit te reserveren.

De ruimte voor aansluitingen op transformatorstation in Rijnenburg is beperkt tot in totaal 130 MVA: maximaal twee op een 50 kV-aansluiting en drie op een 10 kV-aansluiting. Conform de Elektriciteitswet mag per aansluiting slechts één onroerende zaak aangesloten worden. Aansluiting van zonnepanelen en/of windmolens op verschillende onroerende zaken moet door de initiatiefnemer zelf geregeld worden. Het zelfde geldt voor verdeling van de inkomsten van elektriciteitsproductie tussen de verschillende partijen binnen een consortium van initiatiefnemers.

Capaciteitsuitbreiding boven het maximum van 130 MVA duurt vijf tot zeven jaar. Een dergelijke vertraging in de realisatie past niet bij de tijdelijkheid van het energielandschap. Daarom zal de gemeente niet meer initiatieven selecteren dan past binnen de op moment van selectie beschikbare aansluitcapaciteit. Deze kan kleiner zijn dan vijf aansluitingen, als in de komende jaren één of meerdere aansluitingen gebruikt worden voor andere ontwikkelingen in of om het gebied. De huidige beschikbare capaciteit kan immers niet gereserveerd worden voor het energielandschap.

Om te kunnen voldoen aan de opgave die volgt uit de Regionale Energiestrategie, is het van belang om zo veel mogelijk productiecapaciteit aan te sluiten op de beschikbare aansluitcapaciteit. De aansluitcapaciteit wordt bepaald door het piekvermogen van de energieopwekking. Omdat windmolens per MW piekvermogen drie keer zoveel energie kunnen produceren als zonnevelden, is er een voorkeur voor windmolens. De selectieprocedure voor initiatieven is daarom gericht op (1) het beschikbaar houden van één 50 kV-aansluiting voor windenergie, liefst gecombineerd met zonnevelden, (2) het voorkomen dat te kleine initiatieven gebruik maken van te grote aansluitingen en (3) het voorkomen van meer initiatieven dan de netwerkcapaciteit in het gebied aan kan.

8.3 Toets op verenigbaarheid initiatieven

Op grond van een goede ruimtelijke ordening wil de gemeente eerst bepalen of de ingediende initiatieven met elkaar verenigbaar zijn binnen de geldende kaders voor het energielandschap, alvorens planologische procedures te starten. Deze toetsing kan alleen plaatsvinden als er een afgebakende periode wordt vastgesteld, waarin initiatiefnemers hun voorstellen (op hoofdlijnen) in kunnen dienen, gevolgd door een toetsing en als nodig een selectieprocedure.

De toets op verenigbaarheid van initiatieven gebeurt op basis van de volgende onderdelen uit het uitnodigingskader:

1. Laten de initiatieven gezamenlijk voldoende ruimte voor leefgebied voor watervogels langs de Meijewetering (zie paragraaf [5.4.1](#))?
2. Laten de initiatieven gezamenlijk voldoende ruimte voor een recreatieve route tussen Strijkviertel en de Nedereindseweg (zie paragraaf [5.4.2](#))?
3. Zijn de geplande tijdelijke en permanente routes naar de windmolenlocaties verenigbaar met de geplande locaties voor zonnevelden (zie paragraaf [5.4.2](#))?
4. Zijn de geplande locaties voor elektriciteitskabels realiseerbaar in combinatie met andere initiatieven (zie paragraaf [5.4.2](#))?
5. Passen alle initiatieven binnen de beschikbare aansluitcapaciteit (zie paragraaf [8.2](#))?

Deze toets is complex als er sprake is van meerdere initiatieven in het noordelijk gebied van Rijnenburg. Daarom gaat de voorkeur uit naar één initiatief in het gebied ten noorden van de Ringkade. Indien er in dit gebied toch meerdere initiatieven worden ingediend, dan zal het kleinste initiatief zich aan moeten passen aan het grootste initiatief (uitgedrukt in jaarlijks geproduceerde elektriciteit). De gemeente geeft aan op welke wijze initiatieven aangepast moeten worden.

8.4 Selectieprocedure

Na vaststelling van het uitnodigingskader door de gemeenteraad hebben initiatiefnemers drie maanden de tijd om voorstellen in te dienen. Voor windenergie zal niet meer dan één initiatiefnemer worden geselecteerd, omdat het onderlinge en cumulerende effect van de windmolens te groot is. Het is wel mogelijk om het lokaal eigendom binnen het consortium dat de windmolens realiseert onder te brengen in verschillende rechtspersonen, bijvoorbeeld één voor Rijnenburg en één voor Reijerscop. Het consortium van initiatiefnemers voor windenergie kan ook zonnevelden ontwikkelen. Voor alle initiatiefvoorstellen die voldoen aan het uitnodigingskader geldt dat de gemeente in overleg met de netwerkbeheerder bepaalt voor welke initiatieven ruimte is op het transformatorstation in Rijnenburg conform de volgende selectiestappen:

1. Het initiatief met het grootste piekvermogen van windmolens wordt als eerste geselecteerd.
2. Initiatieven voor zonnevelden met een opgesteld vermogen van minder dan 7 MWe (overeenkomend met circa 7 ha) voor een 10 kV-aansluiting en 35 MWe (overeenkomend met circa 35 ha) voor een 50 kV-aansluiting kunnen geweigerd worden als de initiatiefnemers voorstellen van de gemeente voor bundeling van initiatieven niet accepteren.
3. Initiatieven kunnen geweigerd worden als voorstellen van de gemeente voor het verenigbaar maken van initiatieven (zie paragraaf [8.3](#)) niet worden geaccepteerd.

4. Als na de voorgaande drie stappen nog meer initiatieven over zijn dan de aansluitcapaciteit toestaat, dan worden de initiatieven met de hoogste elektriciteitsproductie als eerste geselecteerd. De overige initiatieven worden niet eerder in behandeling genomen dan dat er weer aansluitcapaciteit beschikbaar komt.

Het college van burgemeester en wethouders van Utrecht besluit over de geselecteerde initiatieven. Indien in de eerste drie maanden geen initiatief voor windenergie wordt ingediend, dan wordt niet meer dan één 50kV-aansluiting toegewezen aan een initiatief voor zonne-energie. De selectieprocedure wordt dan herhaald, waarbij wederom een periode van drie maanden wordt gehanteerd. Als er nog ruimte is voor zonnevelden, dan kunnen daarvoor ook voorstellen ingediend worden in de tweede ronde. Als na de tweede ronde nog niet alle aansluitcapaciteit benut is, zal worden besproken met initiatiefnemers of het zin heeft om een derde ronde te starten.

8.5 Afsluiten samenwerkingsovereenkomsten

Met de door het college geselecteerde initiatiefnemers start de gemeente overleg over de af te sluiten (anterieure) samenwerkingsovereenkomsten. In deze overeenkomsten verankeren we het voorstel voor de planuitwerking van de initiatiefnemers en de afspraken over verdeling van taken en kosten voor de planologische besluitvorming.

8.6 Planologische besluitvorming

8.6.1 Omgevingsvergunning voor afwijking bestemmingsplan

Voor zonnevelden wordt de procedure doorlopen voor een Omgevingsvergunning voor afwijking van het bestemmingsplan voor twintig jaar, ofwel een Afwijkingsvergunning (artikel 2.12 lid 1 sub a onder 3 Wabo). De procedure voor een tijdelijke Afwijkingsvergunning voor tien jaar (artikel 2.12 lid 1 sub a onder 2 Wabo) is geen optie, omdat het Rijk voor het verstrekken van een SDE-subsidie vereist dat er een vergunning verstrekt is voor minimaal de looptijd van de SDE-subsidie (vijftien jaar). Voor het berekenen van het richtbedrag voor deze subsidie (voor een periode van vijftien jaar) rekent het Rijk met een exploitatie van twintig jaar (dus vijf jaar zonder subsidie). Omdat er sprake is van een pauzelandchap, kiest de gemeente ervoor om de vergunningen te verstrekken voor een periode van twintig jaar. Voor elke initiatiefnemer wordt een aparte procedure doorlopen, conform de uitgebreide procedure, zoals bedoeld in afdeling 3.4 van de Algemene wet bestuursrecht. Dit betekent dat het ontwerpbesluit gedurende zes weken ter inzage moet worden gelegd. De Afwijkingsvergunning moet voldoen aan de goede ruimtelijke ordening en moet zijn voorzien van een goede ruimtelijke onderbouwing.

De gemeenteraad besluit over afwijking van het bestemmingsplan door het afgeven van een verklaring van geen bedenkingen (vvgb). Dit kan op projectniveau of door wijziging van de algemene verklaring van geen bedenkingen (avvgb). Aan de Raad wordt nog een besluit voorgelegd voor wijziging van de avvgb met daarin de kaders waarbinnen het college kan besluiten over vergunningen voor zonnevelden in afwijking van het bestemmingsplan.

8.6.2 Wijziging bestemmingsplan/omgevingsplan

Voor windmolens wordt een zwaardere procedure gevolgd dan voor zonnevelden: vaststelling van een nieuw bestemmingsplan. Naar verwachting treedt de Omgevingswet op 1 januari 2021 in werking. Voor windmoleninitiatieven geldt dat het onwaarschijnlijk is dat er voor die tijd een bestemmingsplanprocedure gestart kan worden. Daarom sorteren we voor het geselecteerde windenmoleninitiatief voor op een procedure binnen de Omgevingswet: een omgevingsplan. In dit omgevingsplan worden, naast de ruimte en regels voor windmolens, ook de landschappelijke maatregelen opgenomen die gerealiseerd worden door initiatiefnemers, de gemeente en/of andere partners in het gebied. In een omgevingsplan wordt 'toetsing aan goede ruimtelijke ordening' verbreed naar 'een evenwichtige toedeling van functies aan locaties'. De afspraken zoals gemaakt in de samenwerkingsovereenkomsten worden zoveel mogelijk verankerd in het omgevingsplan. In welke mate de afspraken over participatie en bovenwettelijke maatregelen voor geluid en slagschaduw vertaalbaar zijn naar het omgevingsplan, zal afhangen van de dan geldende regelgeving en jurisprudentie. Voor afspraken die niet kunnen worden opgenomen in het omgevingsplan, gelden de afspraken die gemaakt worden in de samenwerkingsovereenkomsten.

In het omgevingsplan wordt het 'totale project' (zonnevelden, windmolens en landschappelijke maatregelen) opgenomen, ook als er eerder een omgevingsvergunning voor zonne-energie is afgegeven (zie paragraaf [8.6.1](#)). Ook in het omgevingsplan kan voor energieproductie een tijdelijke toestemming gegeven worden. Initiatiefnemers kunnen rekening houden met een exploitatieperiode voor windmolens van twintig jaar.

8.6.3 Milieueffectrapportage (m.e.r.)

Na de eerste ronde voor indiening van initiatieven zal voor alle zonneveldinitiatieven samen een m.e.r.-beoordeling uitgevoerd worden. Deze beoordeling wordt gecoördineerd door de gemeente. Voor elk daarna volgend initiatief voor een zonneveld voert de initiatiefnemer zelf een m.e.r.-beoordeling uit. Daarbij worden telkens de effecten van de andere zonneveldinitiatieven in Rijnenburg meegenomen. De m.e.r.-beoordelingen zijn vormvrij tot het moment dat het totale oppervlak aan zonnevelden in Rijnenburg de 125 ha overstijgt. Op dat moment is er namelijk mogelijk sprake van een landinrichtingsproject met een formele m.e.r.-beoordelingsplicht. Een (vormvrije) m.e.r.-beoordeling wordt uitgevoerd voorafgaand aan een vergunningsaanvraag en beantwoordt de vraag of er belangrijke nadelige milieugevolgen zijn die aanleiding geven voor het doorlopen van een m.e.r.. Als uit de beoordeling blijkt dat een m.e.r. nodig is, dan zullen initiatiefnemers dit onderzoek uit moeten voeren. Het college van B&W is het bevoegd gezag en neemt hier een besluit over. Een eventuele m.e.r. zal de gemeente coördineren als er sprake is van meerdere initiatiefnemers. Voor de windmolens zal de procedure voor omgevingsplan en omgevingsvergunning gelijktijdig doorlopen worden en zal een combi-MER (milieueffectrapport) opgesteld worden. In het omgevingsplan worden de reeds vergunde zonnevelden als gerealiseerde ontwikkeling meegenomen. In de samenwerkingsovereenkomsten worden afspraken gemaakt over verdeling van taken en kosten voor de m.e.r.. In de MER-(beoordelings)rapportages worden de onderzoeksresultaten meegenomen die de gemeente heeft gebruikt voor de bepaling van de zoekgebieden voor zonnevelden en windmolens. De gemeente stelt deze beschikbaar aan initiatiefnemers.

8.6.4 Wet natuurbescherming

De Wet natuurbescherming heeft tot doel de biologische diversiteit te behouden en de natuurlijke habitats en flora en fauna in stand te houden.

Initiatiefnemers moeten aantonen dat eventuele stikstofuitstoot als gevolg van het project voldoet aan de wettelijke eisen met betrekking tot de doelstellingen voor de beschermde natuurgebieden die op enige afstand van Rijnenburg en Reijerscop gelegen zijn.

De polders zelf herbergen een groot aantal wettelijk beschermde dier- en plantensoorten. Het gaat daarbij onder meer om diverse soorten uilen, de roek, de slakkensoort platte schijfhoren en de heikikker. Het duurzaam in stand houden van de populaties van deze soorten in het gebied is een eis vanuit de Wet natuurbescherming. Elk plan voor zonne- en windenergie moet hieraan getoetst worden.

Voor elk initiatief dient, in de fase van vergunningverlening, een aanleg- en beheerplan te worden opgesteld. Hieruit blijkt hoe met de reeds aanwezige natuurwaarden wordt omgegaan, op welke manier ontwikkeling van natuur wordt gestimuleerd en wat het beoogde natuurdoeltype is. Het plan bevat ook informatie over beschikbare geborgde budgetten, planning, monitoring en verantwoordelijkheden voor de duur waarop de locatie in gebruik is. Het vóórkomen van beschermde soorten en hun functioneel leefgebied is grotendeels in beeld gebracht door de gemeente en de provincie Utrecht. Deze onderzoeken zijn beschikbaar. Het kan echter noodzakelijk zijn aanvullend gericht onderzoek uit te voeren.

8.6.5 Vliegtuigradar

Op grond van de algemene regels voor ruimtelijke ordening – de Rarro – moet rekening worden gehouden met radarverstoringengebieden. Een radarverstoringengebied is een gebied waar beperkingen gelden ten behoeve van een goede werking van de radar op het radarstation.

Bij de nadere uitwerking van de Omgevingswet wordt duidelijk hoe dit exact in een omgevingsplan moet worden geregeld. De verwachting is dat in een omgevingsplan aan de hand van een rapport wordt onderbouwd dat de windmolens geen beperkingen opleveren conform de eisen die zijn bepaald in artikel 24, 25 en 26 van de Rarro. De initiatiefnemer levert dit rapport aan, tenzij anders wordt afgesproken in een samenwerkingsovereenkomst.

Toetsing van de rapportage valt binnen de rijksregelgeving en vindt plaats door het Rijk. Uiteindelijk moet een goedgekeurd rapport landen in het omgevingsplan en de aanvraag van een omgevingsvergunning voor windenergie.